

Universiteit Antwerpen
| Antwerp Tax Academy

Gelaagd fiscaal besturen

Huldeviering prof. dr. Nicole Plets

1 februari 2024

Programma

- **16.00 uur**
Verwelkoming en inleiding
Prof. dr. Anne Van de Vijver (UAntwerpen, voorzitter ATA)
- **16.15 uur**
Autonomie en cohesie in het Belgische federale financieringssysteem.
Prof. dr. Patricia Popelier (UAntwerpen)
- **16.35 uur**
De Bijstandsrichtlijn en de Europese vestigingsbijstand: op weg naar een Europese fiscus.
Prof. dr. Mark Delanote (UGent)
- **16.55 uur**
Duurzame fiscale governance - Horizontaal toezicht als gespreide en gelaagde interactie.
Prof. mr. dr. Hans Gribnau (UTilburg)
- **17.15 uur**
La compétence exclusive de l'autorité fédérale vis-à-vis de la matière imposable des droits de succession et de donation régionalisés.
Prof. dr. Marc Bourgeois (ULiège)
- **17.35 uur**
Laudatio, voorstelling en overhandiging van het liber amicorum Nicole Plets
Prof. dr. Bruno Peeters (UAntwerpen)
- **18.00 uur**
Receptie

Verwelkoming en inleiding

Verwelkoming

Professor Plets en Antwerp Tax Academy

Professor Plets en gelaagd fiscaal besturen

Programma

- **16.00 uur**
Verwelkoming en inleiding
Prof. dr. Anne Van de Vijver (UAntwerpen, voorzitter ATA)
- **16.15 uur**
Autonomie en cohesie in het Belgische federale financieringssysteem.
Prof. dr. Patricia Popelier (UAntwerpen)
- **16.35 uur**
De Bijstandsrichtlijn en de Europese vestigingsbijstand: op weg naar een Europese fiscus.
Prof. dr. Mark Delanote (UGent)
- **16.55 uur**
Duurzame fiscale governance - Horizontaal toezicht als gespreide en gelaagde interactie.
Prof. mr. dr. Hans Gribnau (UTilburg)
- **17.15 uur**
La compétence exclusive de l'autorité fédérale vis-à-vis de la matière imposable des droits de succession et de donation régionalisés.
Prof. dr. Marc Bourgeois (ULiège)
- **17.35 uur**
Laudatio, voorstelling en overhandiging van het liber amicorum Nicole Plets
Prof. dr. Bruno Peeters (UAntwerpen)
- **18.00 uur**
Receptie

Een zevende staatshervorming?

“De N-VA stapt na de volgende
verkiezingen in 2024 alleen in een
federale regering als die het
confederalisme organiseert.”

(Vrt news 26 november 2022)

James Arthur Photography

Debatten over een staatshervorming

Structuur

Bevoegdheden

Financiering?

Hoe alles verweven zit

Wanneer men wel over financiering praat

‘Transfers’ van Vlaanderen naar
Wallonië

– of de rol van
herverdelingsmechanismes
in federale systemen

**Een uitdaging voor
constitutionalisten:
Fiscaal federalisme opnemen in een
algemene theorie van federalisme**

Het systeem van de Belgische fiscale bevoegdheidsverdeling: juridische evenwichtsoefening tussen autonomie voor de deelstaten en het behoud van de interne economische unie en monetaire eenheid in een federaal staatsverband.

Een dynamische benadering van federalisme

01

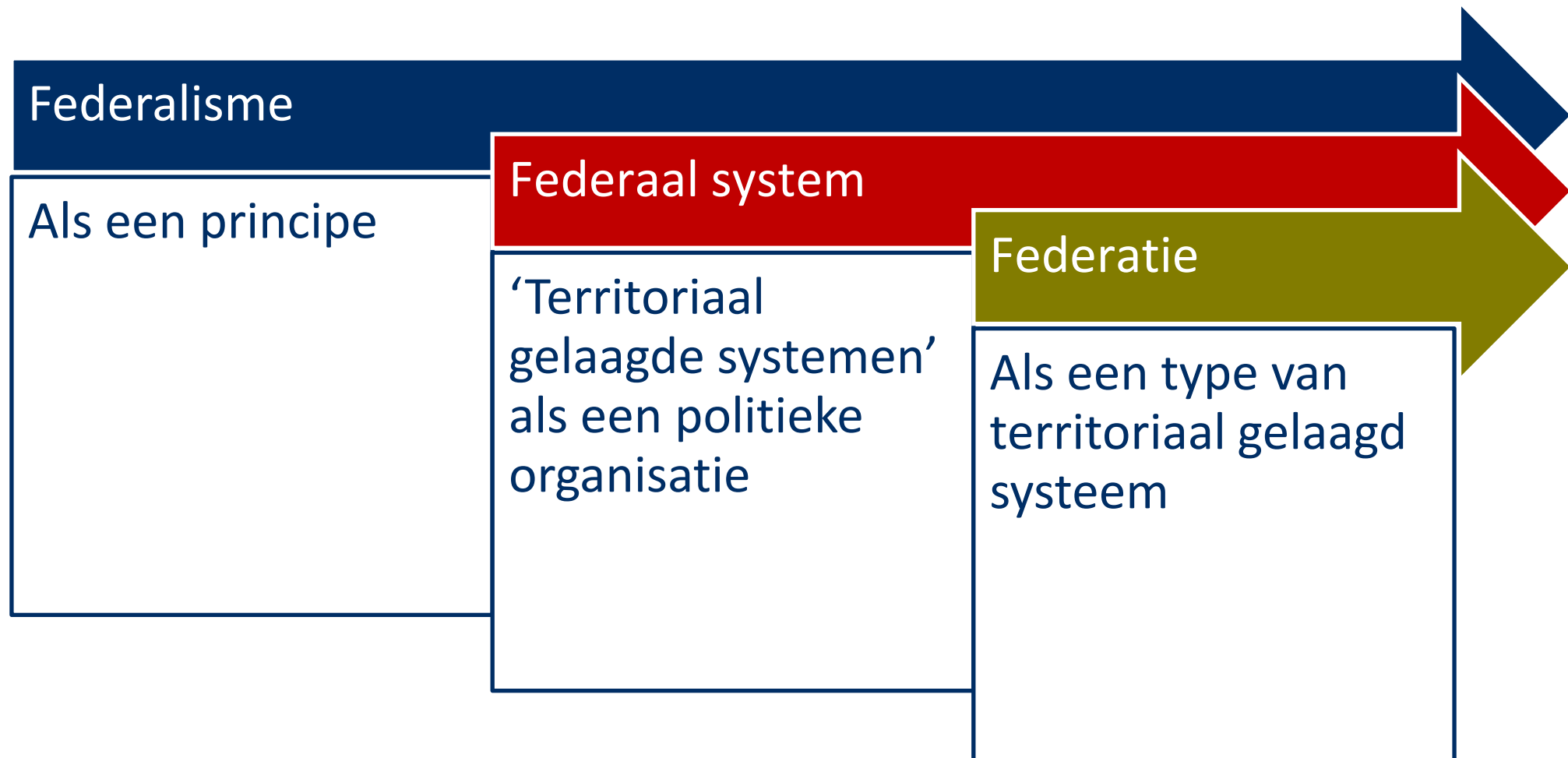
**België is reeds
ingericht als een
confederatie**

02

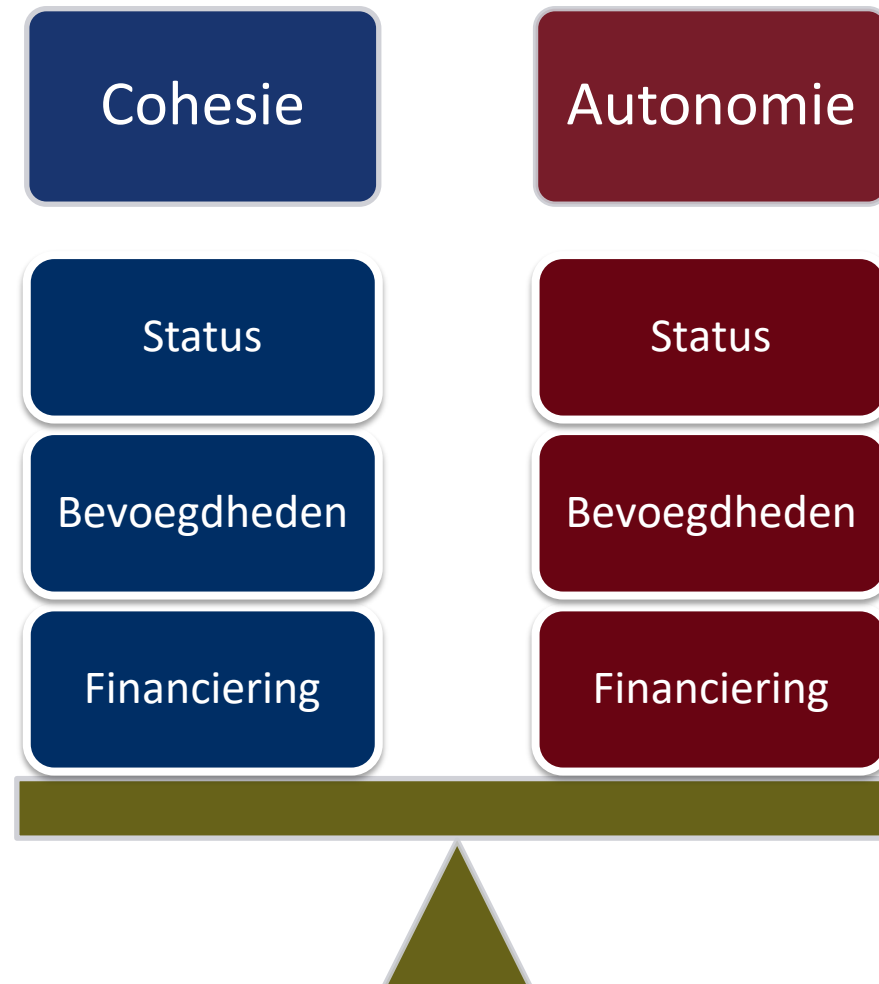
**België is enkel
federaal wat de
financieringsdimensie
betreft**

03

**Sleutelen aan het
financieringssysteem
kan impact hebben
op de algemene
federale balans**

Een federaal systeem zoekt een optimale balans tussen autonomie en cohesie, die in de grondwet is verankerd, maar steeds gecontesteerd wordt

Institutionele Autonomie en Cohesie: deel van de definitie, en meetbaar in 3 dimensies: status, bevoegdheden en financiering

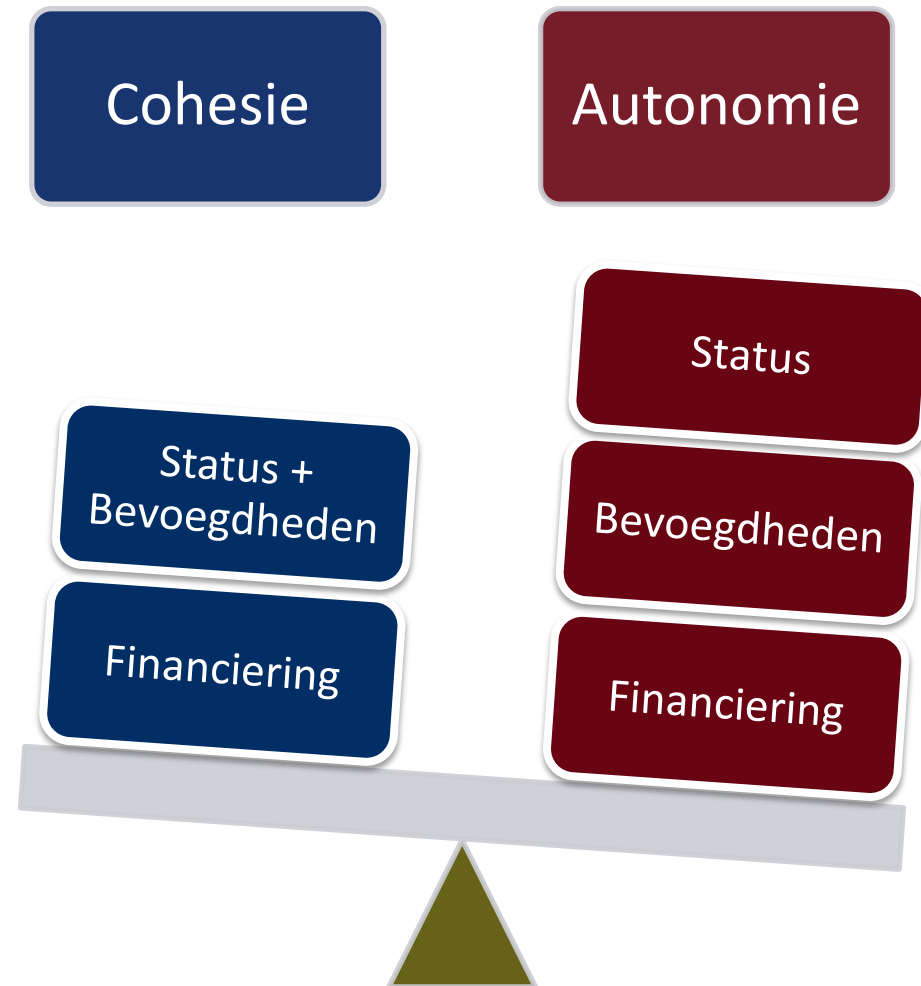
Autonomy: erkenning van diversiteit

- Zelf-organisatie
- Eigen bevoegdheden
- Shared rule: territoriale belangen verdedigen in centrale beslissingen (individueel veto)

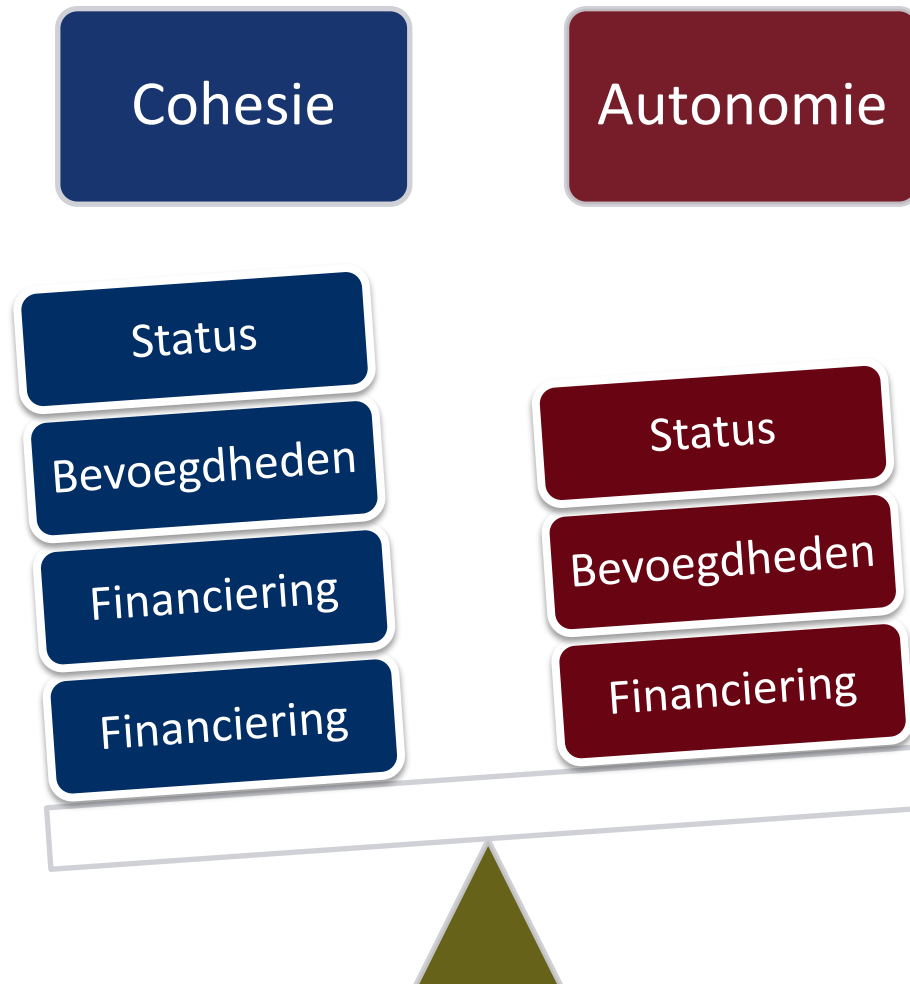
Cohesie: integriteit van het geheel dmv wederzijds respect en gemeenschappelijk belang

- Shared rule: gezamenlijk beslissen (collectief veto)
- Loyaliteit
- Interregionale solidariteit

Een federaal systeem zoekt een optimale balans tussen autonomie en cohesie, die in de grondwet is verankerd, maar steeds gecontesteerd wordt

Een federaal systeem zoekt een optimale balans tussen autonomie en cohesie, die in de grondwet is verankerd, maar steeds gecontesteerd wordt

Indicatoren om autonomie en cohesie te meten

Status

- Zelf-definitie
- Grondwettelijk niveau
- Wetgeving
- Uitvoerende macht
- Internat/Supranationaal niveau
- Organisatie rechtscolleges

Bevoegdheden

- Omvang
- Verdelingstechnieken
- Mechanismes om bevoegdheidsconflicten op te lossen
 - Politiek
 - Rechterlijk

Fiscal Arrangements

- Fiscale herverdeling
- Inkomsten en bestedingsvermogen

Types van federale systemen gebaseerd op de federale balans

Autonomie			
Cohesie	Integrationistisch systeem Hoog – Laag	Federatie Type 1 Hoog – Medium	Federatie Type 2 Hoog – Hoog
	Consociationeel systeem Medium – Laag	Geregionaliseerd Medium – Medium	Confederatie Medium – Hoog
	Gedeconcentreerd systeem Laag – Laag	Gedecentraliseerd Laag – Medium	Politieke Associatie Laag – Hoog

Een toepassing op asymmetrisch België

	Cohesie	Autonomie Vlaamse Gemeenschap	Autonomy Duitstalige Gemeenschap
Status	0.43	0.75	0.61
Bevoegdheden	0.53	0.97	0.76
Financiering	0.80	0.82	0.57
Totaal	0.59 M	0.85 H	0.65 M

Confederatie

Geregionaliseerd systeem

Constitutionele asymmetrie = 0.20

Een gedifferentieerde federale balans per dimensie

	Cohesie	Autonomie Vlaamse Gemeenschap	Autonomy Duitstalige Gemeenschap
Status	0.43	0.75	0.61
Bevoegdheden	0.53	0.97	0.76
Financiering	0.80	0.82	0.57
Totaal	0.59 M	0.85 H	0.65 M

Confederaal

Federaal

De federale balans in de financieringsdimensie

Cohesie

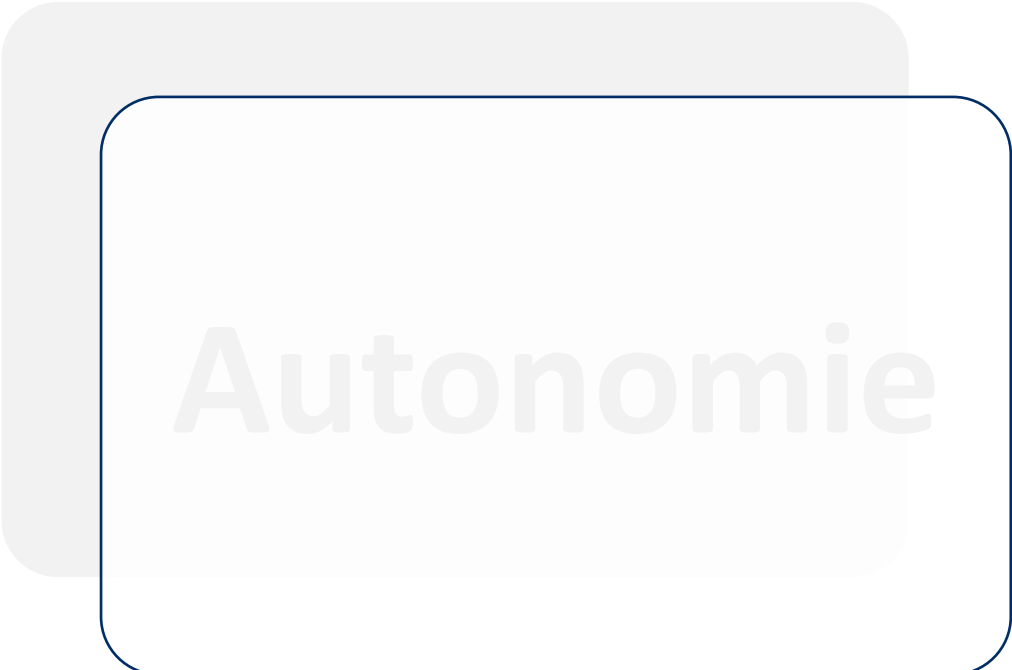
Autonomie

De federale balans in de financieringsdimensie

Cohesie

Autonomie

Indicatoren voor cohesie in de financieringsdimensie: Herverdelingsmechanismes

Indicator	Score
Er is geen herverdelingsmechanisme voorhanden	0
Er is een herverdelingsmechanisme voorhanden , gebaseerd op criteria die verband houden met de fiscale inkomstencapaciteit en de behoeften van de deelgebieden	1
Er is een herverdelingsmechanisme voorhanden , gebaseerd op criteria die verband houden met de fiscale inkomstencapaciteit en de behoeften van de deelgebieden, evenals de samenhang van het geheel	2
Criteria voor herverdeling worden bepaald door de centrale overheid of een onafhankelijk orgaan, na uitgebreid overleg met de deelgebieden	+1
Criteria voor herverdeling worden gezamenlijk bepaald door de centrale overheid en de deelgebieden of hun bevolking	+2

Indicatoren voor cohesie in de financieringsdimensie: Herverdelingsmechanismes

Indicator	Score
Er is geen herverdelingsmechanisme voorhanden	0
Er is een herverdelingsmechanisme voorhanden , gebaseerd op criteria die verband houden met de fiscale inkomstencapaciteit en de behoeften van de deelgebieden	1
Er is een herverdelingsmechanisme voorhanden , gebaseerd op criteria die verband houden met de fiscale inkomstencapaciteit en de behoeften van de deelgebieden, evenals de samenhang van het geheel bv Duitsland: eenvormige levensstandaard	2
Criteria voor herverdeling worden bepaald door de centrale overheid of een onafhankelijk orgaan, na uitgebreid overleg met de deelgebieden	+1
Criteria voor herverdeling worden gezamenlijk bepaald door de centrale overheid en de deelgebieden of hun bevolking	+2

Toepassing op België: Herverdelingsmechanismes

Indicator	Score
Er is geen herverdelingsmechanisme voorhanden	0
Er is een herverdelingsmechanisme voorhanden , gebaseerd op criteria die verband houden met de fiscale inkomstencapaciteit en de behoeften van de deelgebieden: noden gemeenschappen	1
Er is een herverdelingsmechanisme voorhanden , gebaseerd op criteria die verband houden met de fiscale inkomstencapaciteit en de behoeften van de deelgebieden, evenals de samenhang van het geheel	2
Criteria voor herverdeling worden bepaald door de centrale overheid of een onafhankelijk orgaan, na uitgebreid overleg met de deelgebieden	+1
Criteria voor herverdeling worden gezamenlijk bepaald door de centrale overheid en de deelgebieden of hun bevolking: Bijzondere Meerderheid in Kamer en Senaat	+2

Indicatoren voor cohesie in de financieringsdimensie: Bijkomende maatregelen

Indicator	Score
De centrale overheid heeft geen bevoegdheid om (A) belastingen te heffen op mobiele factoren en verhandelbare goederen en/of om (B) progressieve herverdelende belastingen te heffen	0
De centrale overheid heeft bevoegdheid om A of B te heffen	1
De centrale overheid heeft bevoegdheid om A en B te heffen	2
‘Fiscal discipline’ regels zijn voorhanden om de stabiliteit van de gemeenschappelijke munt te beschermen	+1
Er zijn regels en procedures voorhanden om horizontale dubbele belasting in te perken	+1
Horizontale dubbele belasting is verboden	+2
Andere regels zijn voorhanden om oneerlijke interregionale fiscale competitie te vermijden	+1
Deelgebieden mogen geen protectionistische belastingen heffen	+1

Indicatoren voor cohesie in de financieringsdimensie: Bijkomende maatregelen

Indicator	Score
De centrale overheid heeft geen bevoegdheid om (A) belastingen te heffen op mobiele factoren en verhandelbare goederen en/of om (B) progressieve herverdelende belastingen te heffen	0
De centrale overheid heeft bevoegdheid om A of B te heffen Economische integratie vermijdt competitief beleid → welvaartverschillen	1
De centrale overheid heeft bevoegdheid om A en B te heffen	2
‘Fiscal discipline’ regels zijn voorhanden om de stabiliteit van de gemeenschappelijke munt te beschermen	+1
Er zijn regels en procedures voorhanden om horizontale dubbele belasting in te perken	+1
Horizontale dubbele belasting is verboden	+2
Andere regels zijn voorhanden om oneerlijke interregionale fiscale competitie te vermijden	+1
Deelgebieden mogen geen protectionistische belastingen heffen	+1

Indicatoren voor cohesie in de financieringsdimensie: Bijkomende maatregelen

Indicator	Score
De centrale overheid heeft geen bevoegdheid om (A) belastingen te heffen op mobiele factoren en verhandelbare goederen en/of om (B) progressieve herverdelende belastingen te heffen	0
De centrale overheid heeft bevoegdheid om A of B te heffen	1
De centrale overheid heeft bevoegdheid om A en B te heffen	2
‘Fiscal discipline’ regels zijn voorhanden om de stabiliteit van de gemeenschappelijke munt te beschermen	+1
Er zijn regels en procedures voorhanden om horizontale dubbele belasting in te perken	+1
Horizontale dubbele belasting is verboden	+2
Andere regels zijn voorhanden om oneerlijke interregionale fiscale competitie te vermijden	+1
Deelgebieden mogen geen protectionistische belastingen heffen	+1

Cohesie in het financieringssysteem: opmerkingen en nuances

- $0,5 + 1 = 0,75$
- Afhankelijk van dotaties op basis van noden in Gemeenschappen. Anders voor Gewesten
- Collectieve beslissing in Senaat: maar Duitstalige Gemeenschap zwakke positie, Brussels Gewest niet als zodanig vertegenwoordigd

De federale balans in de financieringsdimensie

Cohesie

Autonomie

Deel A: Eigen belastingen

Indicator	Score
Het deelgebied heeft geen bevoegdheid om de grondslag en/of het tarief te bepalen	0
Het deelgebied heeft enkel bevoegdheid om grondslag en/of tarief van minder belangrijke belastingen te bepalen, binnen maximum of minimumgrenzen bepaald door de centrale overheid	1
Het deelgebied heeft enkel bevoegdheid om grondslag en/of tarief van minder belangrijke belastingen te bepalen, zonder maximum of minimumgrenzen bepaald door de centrale overheid	2
Het deelgebied heeft enkel bevoegdheid om grondslag en/of tarief van minstens één belangrijke belasting te bepalen, binnen maximum of minimumgrenzen bepaald door de centrale overheid	3
Het deelgebied heeft enkel bevoegdheid om grondslag en/of tarief van minstens één belangrijke belasting te bepalen, zonder grenzen of beperkingen bepaald door de centrale overheid	4
Het deelgebied kan nieuwe belastingen invoeren	+1
Het deelgebied kan belastingvrijstellingen invoeren	+1
Er is geen voorrang voor centrale belastingen	+1
Bescherming van de belastingbevoegdheid (bv voorbehouden materies)	+1

Deel A: Eigen belastingen

Indicator	Score
Het deelgebied heeft geen bevoegdheid om de grondslag en/of het tarief te bepalen	0
Het deelgebied heeft enkel bevoegdheid om grondslag en/of tarief van minder belangrijke belastingen te bepalen, binnen maximum of minimumgrenzen bepaald door de centrale overheid	1
Het deelgebied heeft enkel bevoegdheid om grondslag en/of tarief van minder belangrijke belastingen te bepalen, zonder maximum of minimumgrenzen bepaald door de centrale overheid	2
Het deelgebied heeft enkel bevoegdheid om grondslag en/of tarief van minstens één belangrijke belasting te bepalen, binnen maximum of minimumgrenzen bepaald door de centrale overheid	3 gewestelijke pers.bel.
Het deelgebied heeft enkel bevoegdheid om grondslag en/of tarief van minstens één belangrijke belasting te bepalen, zonder grenzen of beperkingen bepaald door de centrale overheid	4
Het deelgebied kan nieuwe belastingen invoeren	+1
Het deelgebied kan belastingvrijstellingen invoeren	+1
Er is geen voorrang voor centrale belastingen	+1
Bescherming van de belastingbevoegdheid (bv voorbehouden materies)	+1 VI Gewest

Autonomie in het
financieringssysteem –
eigen belastingen:
opmerkingen en
nuances

- Fusie aan Vlaamse kant: Constitutionele asymmetrie → asymmetrie in belastingbevoegdheid
- Art. 170 GW: principiële bevoegdheid om belastingen te heffen. Niet-uitvoerbaarheid volgens Raad van State is hoogst bekritiseerbaar
- Index meet het institutionele potentieel. Dat de gemeenschappen in werkelijkheid geen belastingen heffen, slaat op de toepassing in de praktijk = andere index

Verdere indexen om autonomie te meten:

B. Bevoegdheid om te lenen

C. Gedeelde belastinginkomsten

D. Voorwaardelijke subsidies

**E. Fiscal discipline maatregelen
(toezicht)**

Resultaat

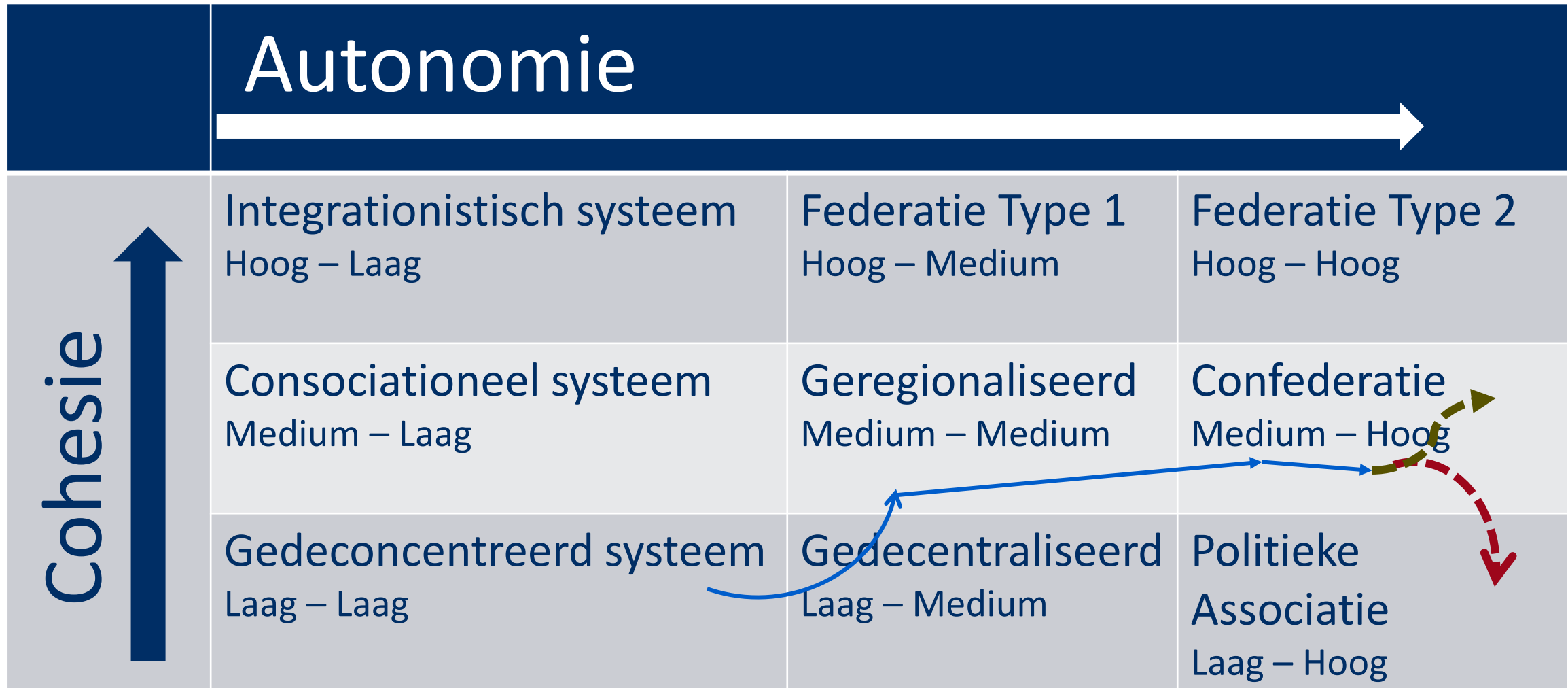
	Categorie A	Categorie B	Categorie C	Categorie D	Categorie E	Totaal
Cohesie	0.5	1	nvt	nvt	nvt	0.75
Autonomie Vlaamse Gemeenschap	0.75	0.67	1	1	0.87	0.86
Autonomie Duitstalige Gemeenschap	0.37	0.67	0.8	1	0.75	0.72

Vaststellingen

Constitutionele asymmetrie ook in de financieringsdimensie, maar die blijft laag: steeds (potentieel) hoge autonomie

Federale balans = hoge cohesie, hoge autonomie, dwz federaal = afwijkend van andere dimensies

Dynamiek staatshervormingen

Dynamiek staatshervormingen: versterking cohesie

- **Cohesie in financieringsdimensie is reeds hoog**
 - **Quid gewesten**
- **Meeste terreinwinst op niveau status en bevoegdheden**
 - **Bv collectief veto in Senaat in plaats van individueel veto**
 - **Bv federale kieskring**
 - **Bv gedeelde bevoegdheden met garanties voor cohesieve tussenkomst**

Dynamiek staatshervormingen: naar politieke associatie

- **Verdere bevoegdheidsoverdrachten:**
 - **Mogelijk maar weinig terreinwinst want autonomie in dimensie bevoegdheden is reeds hoog**
 - **Afbouw cohesie door transfer cohesief bevoegdheidspakket (veiligheid, solidariteit, gemeenschappelijke markt)**
- **Afbouw cohesie**
 - **Versterking individueel vetorecht**
 - **Vlaams overwicht in Grondwettelijk Hof**
 - **Afbouw loyauteitsprincipe**
 - **Afbouw cohesieve elementen in financieringsmechanisme**

Programma

- **16.00 uur**
Verwelkoming en inleiding
Prof. dr. Anne Van de Vijver (UAntwerpen, voorzitter ATA)
- **16.15 uur**
Autonomie en cohesie in het Belgische federale financieringssysteem.
Prof. dr. Patricia Popelier (UAntwerpen)
- **16.35 uur**
De Bijstandsrichtlijn en de Europese vestigingsbijstand: op weg naar een Europese fiscus.
Prof. dr. Mark Delanote (UGent)
- **16.55 uur**
Duurzame fiscale governance - Horizontaal toezicht als gespreide en gelaagde interactie.
Prof. mr. dr. Hans Gribnau (UTilburg)
- **17.15 uur**
La compétence exclusive de l'autorité fédérale vis-à-vis de la matière imposable des droits de succession et de donation régionalisés.
Prof. dr. Marc Bourgeois (ULiège)
- **17.35 uur**
Laudatio, voorstelling en overhandiging van het liber amicorum Nicole Plets
Prof. dr. Bruno Peeters (UAntwerpen)
- **18.00 uur**
Receptie

Programma

- **16.00 uur**
Verwelkoming en inleiding
Prof. dr. Anne Van de Vijver (UAntwerpen, voorzitter ATA)
- **16.15 uur**
Autonomie en cohesie in het Belgische federale financieringssysteem.
Prof. dr. Patricia Popelier (UAntwerpen)
- **16.35 uur**
De Bijstandsrichtlijn en de Europese vestigingsbijstand: op weg naar een Europese fiscus.
Prof. dr. Mark Delanote (UGent)
- **16.55 uur**
Duurzame fiscale governance - Horizontaal toezicht als gespreide en gelaagde interactie.
Prof. mr. dr. Hans Gribnau (Utrecht)
- **17.15 uur**
La compétence exclusive de l'autorité fédérale vis-à-vis de la matière imposable des droits de succession et de donation régionalisés.
Prof. dr. Marc Bourgeois (ULiège)
- **17.35 uur**
Laudatio, voorstelling en overhandiging van het liber amicorum Nicole Plets
Prof. dr. Bruno Peeters (UAntwerpen)
- **18.00 uur**
Receptie

Duurzame fiscale governance

Horizontaal toezicht als gespreide en gelaagde interactie

Hans Gribnau

Stelling

- Governance verrijkt ons begrip van rechtsstatelijkheid
- Zowel publieke als private governance staan steeds meer in de sleutel van duurzame ontwikkeling
 - waarbij meerdere actoren op verschillende niveaus betrokken zijn
- Bij horizontaal toezicht zien we expliciet een wisselwerking in de governance van de betrokken actoren

Duurzaamheid / sustainability: 17 SDG's

THE UN 2030 AGENDA FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT (2015)

Bereiken SDG's vraagt om (good) governance

- Governance:
 - het besturen van organisaties en hun relatie(s) met de daarbij betrokken, belanghebbende personen (stakeholders) en andere organisaties, en communicatie daarover
 - Intern & extern, nationaal & internationaal
 - Transparantie tbv verantwoording
- Publieke en private (corporate) governance
 - Fiscaliteit integraal onderdeel, dus steeds ook fiscale governance

Rechtsstaat is essentieel voor duurzame ontwikkeling

Let op link naar governance terminologie (onderstreept)

- Versterken elkaar over en weer
- SDG 16 'Vrede, justitie en sterke instituties' => thema rechtsstaat
 - target SDG 16.3: bevordering van de rechtsstaat
 - SDG 16.2 Vrede, justitie en sterke publieke diensten: instituties:
 - voor (rechtsstatelijke) instituties gaat het om 'verantwoording en transparantie op elk niveau, met inclusieve en representatieve besluitvorming'
 - Vgl. target 16.6: doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus
- SDG 17: partnerschappen tbv SDG 16 (& andere SDG's)
 - Multi-actor perspectief

Tax governance: horizontaal toezicht

- Public tax Governance
 - Wetgeving, uitvoering en controle daarop
 - Nationaal & internationaal (multi-level/ gelaagd)
 - Transparantie tbv verantwoording
- Belastingadministratie
 - O.a. horizontaal toezicht (cooperative compliance)
- Corporate tax governance

Tax governance: horizontaal toezicht

- Public tax Governance
 - Wetgeving, uitvoering en controle daarop
 - Nationaal & internationaal
 - Transparantie tbv verantwoording
- Belastingadministratie
 - Governance instrumenten: o.a. horizontaal toezicht
 - ‘verzameling van activiteiten gericht op het stimuleren van structurele fiscale regelnaleving en snellere rechtszekerheid vanuit de uitgangspunten wederzijds begrip, wederzijdse transparantie en geïnformeerd vertrouwen.’ (Rijsbergen & Siglé 2021)
 - De bereidheid tot naleving (‘compliance’) is basisvereiste

Corporate governance

- Steeds meer in teken van duurzaamheid
 - ‘Governance, People, Planet & Prosperity’
 - strategische doelstellingen zijn verankerd in het ‘Environmental, Social & Governance’ (ESG) beleid
 - Belangen alle stakeholders verdisconteren
- Fiscaliteit integraal onderdeel: tax governance
 - Belastingen als bijdrage aan duurzame maatschappij
 - Belastingadministratie is stakeholder
 - Co-operatieve relatie
 - Wisselwerking: belastingdienst stemt intensiteit toezicht af op kwaliteit governance en ‘nalevingsintentie’

Stelling

- Governance verrijkt ons begrip van rechtsstatelijkheid
- Zowel publieke als private governance staan steeds meer in de sleutel van duurzame ontwikkeling
 - waarbij meerdere actoren op verschillende niveaus betrokken zijn
 - partnerschappen, belanghebbenden ('stakeholders')
- Bij horizontaal toezicht zien we expliciet een wisselwerking in de governance van de betrokken actoren

■ Q.E.D.

Programma

- **16.00 uur**
Verwelkoming en inleiding
Prof. dr. Anne Van de Vijver (UAntwerpen, voorzitter ATA)
- **16.15 uur**
Autonomie en cohesie in het Belgische federale financieringssysteem.
Prof. dr. Patricia Popelier (UAntwerpen)
- **16.35 uur**
De Bijstandsrichtlijn en de Europese vestigingsbijstand: op weg naar een Europese fiscus.
Prof. dr. Mark Delanote (UGent)
- **16.55 uur**
Duurzame fiscale governance - Horizontaal toezicht als gespreide en gelaagde interactie.
Prof. mr. dr. Hans Gribnau (UTilburg)
- **17.15 uur**
La compétence exclusive de l'autorité fédérale vis-à-vis de la matière imposable des droits de succession et de donation régionalisés.
Prof. dr. Marc Bourgeois (ULiège)
- **17.35 uur**
Laudatio, voorstelling en overhandiging van het liber amicorum Nicole Plets
Prof. dr. Bruno Peeters (UAntwerpen)
- **18.00 uur**
Receptie

Objet de l'étude

La notion de « matière imposable » dans le cadre du régime institutionnel des impôts régionaux au sens de l'article 3 de la loi spéciale du 16 janvier 1989 relative au financement des Communautés et des Régions (ci-après : "LSF")

Focus :

- les droits de succession et de mutation par décès
- les droits de donation

Les « impôts régionaux » au sens de l'art. 3 de la LSF

- Décentralisation de prélèvements fiscaux initialement établis et collectés par l'État national
- Le produit total de ces impôts revient aux Régions
- Les principales compétences normatives (base d'imposition, taux d'imposition et exonérations) sont dans les mains exclusivement des Régions
- Faculté pour chaque Région de reprendre à son compte le service de ces impôts régionaux (établissement, perception, recouvrement et contentieux administratif)
- En cas de reprise par une Région du service d'un impôt régional, compétence exclusive de la Région concernée pour les règles de procédure

La matière imposable des « impôts régionaux » au sens de l'art. 3 de la LSF

Réserve de compétence au profit de l'autorité fédérale

Nécessité d'une « loi fédérale votée à la majorité spéciale »

Volonté implicite du législateur institutionnel de figer la matière imposable des impôts régionaux au sens de l'article 3 de la LSF

La matière imposable des « impôts régionaux » au sens de l'art. 3 de la LSF

Trav. Prép. 2001 : « *De manière générale, on considère que la notion de matière imposable sert à désigner le fondement de l'impôt, c'est-à-dire le fait ou la situation que frappe l'impôt. La matière imposable c'est ce qui donne lieu à l'impôt, à une taxation* »

Cour const. : « (...) *la matière imposable est l'élément générateur de l'impôt, la situation ou le fait qui donne lieu à la débiton de l'impôt. La matière imposable se distingue de la base imposable ('base d'imposition'), qui est la base sur laquelle l'impôt est calculé* »

= fait générateur *factuel* de l'impôt

A DISTINGUER CONCEPTUELLEMENT DU FAIT GÉNÉRATEUR « JURIDIQUE »

La matière imposable des « impôts régionaux » au sens de l'art. 3 de la LSF

Matière imposable (fait générateur *factuel*) = ce qui potentiellement entraîne ou entraînera *de facto* une charge fiscale, et ce, indépendamment du moment où l'obligation fiscale naît *de jure*

(par ex., pour le droit de donation, « le fait de donner entre vifs des biens meubles ou immeubles »)

≠

Fait générateur *juridique* = ensemble des faits ou conditions décrits par la loi fiscale qui, lorsqu'ils se produisent *in concreto*, ont pour effet de transformer une dette fiscale en puissance en une dette juridiquement existante et actuelle

(par ex., pour le droit de donation, en cas de donation manuelle d'argent, la présentation spontanée d'un écrit faisant titre à la formalité de l'enregistrement)

La matière imposable des droits de succession

Trav. Prép. 2001 : le « transfert des biens à l'occasion d'un décès » (en néerlandais : « de overdracht van goederen ingevolge overlijden »)

Cour const. (2006) : le « transfert de biens résultant d'un décès » (en néerlandais : « de overdracht van goederen ten gevolge van overlijden »)

Cour const. (2019) : « les biens transférés à la suite du décès » (en néerlandais : « de overdracht van goederen ingevolge overlijden »)

Cons. État : « le transfert (à titre gratuit) de biens de la masse héritée du *de cujus* à la suite de son décès constitue la matière imposable ou ce qui donne lieu à l'impôt, ou l'élément générateur de la taxation »

La matière imposable des droits de donation

Trav. Prép. 2001 + Cons. État : « le fait de donner entre vifs des biens meubles ou immeubles » (= fait générateur factuel)

Distinction par rapport au fait générateur *juridique* ?

La date à laquelle le fait générateur *juridique* du droit de donation est accompli varie selon que la donation est obligatoirement enregistrable ou non

Compétence pour modifier les règles relatives à la formalité de l'enregistrement et à l'obligation d'enregistrement

- **Règles de fond “formalité de l'enregistrement”** (loi fédérale ordinaire)
- **Règles de procédure administrative “lien entre formalité et droit d'enregistrement dû”** (loi fédérale ordinaire ; si reprise service par Région, décret/ordonnance) (ex. paiement du droit préalablement à l'accomplissement de la formalité)
- **Nouvelle hypothèse d'enregistrement obligatoire** (loi fédérale spéciale) (ex. *kaasroute*)
 - Critique : le Conseil d'Etat confond matière imposable et fait générateur juridique !

Loi fédérale spéciale nécessaire pour modifier :

- matière imposable + fait générateur juridique + redevable (des impôts régionaux au sens art. 3 LSF)

Distinction entre matière imposable et base d'imposition

- *Quid* des « **fictions légales** » en matière de droits de succession ?
 - **C.const., 26 avril 2006, n° 58/2006** : à propos de la fiction nouvelle relative aux donations entre vifs de biens meubles faites par le défunt sous la condition suspensive du prédécès du donateur (art. 2.7.1.0.3 du CFF)
 - **C.const., 28 février 2019, n° 34/2019** : à propos d'une modification décrétable (flamande) de la fiction légale relative aux prestations obtenues dans le cadre d'un contrat d'assurance-vie (art. 2.7.1.0.6. comb. 2.7.3.2.8. du CFF)

Distinction entre matière imposable et base d'imposition

- *Quid* des « **fictions légales** » en matière de droits de succession ?
 - Les Régions sont-elles en droit de modifier le régime des *fictions légales déjà existantes* en matière de droits de succession ?
 - Les Régions sont-elles compétentes pour *créer* de toutes pièces de *nouvelles fictions légales* en matière de droits de succession ?

Programma

- **16.00 uur**
Verwelkoming en inleiding
Prof. dr. Anne Van de Vijver (UAntwerpen, voorzitter ATA)
- **16.15 uur**
Autonomie en cohesie in het Belgische federale financieringssysteem.
Prof. dr. Patricia Popelier (UAntwerpen)
- **16.35 uur**
De Bijstandsrichtlijn en de Europese vestigingsbijstand: op weg naar een Europese fiscus.
Prof. dr. Mark Delanote (UGent)
- **16.55 uur**
Duurzame fiscale governance - Horizontaal toezicht als gespreide en gelaagde interactie.
Prof. mr. dr. Hans Gribnau (UTilburg)
- **17.15 uur**
La compétence exclusive de l'autorité fédérale vis-à-vis de la matière imposable des droits de succession et de donation régionalisés.
Prof. dr. Marc Bourgeois (ULiège)
- **17.35 uur**
Laudatio, voorstelling en overhandiging van het liber amicorum Nicole Plets
Prof. dr. Bruno Peeters (UAntwerpen)
- **18.00 uur**
Receptie

Huldeboek

1. Uitgeverij

2. Titel

3. Cover

4. Bijdragen

Wetgevingsbundel Fiscaal Recht I

Algemeen, Inkomstenbelastingen,
Met de inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen,
Europees en Internationaal belastingrecht

Bruno PEETERS (U.Antwerpen)
Nicole PLETS (U.Antwerpen)
Anne VAN DE VIJVER (U.Antwerpen)
Elly VAN DE VELDE (U.Hasselt en U.Antwerpen)
Eric VAN DOOREN (U.Antwerpen)
Sylvie DE RAEDT (U.Antwerpen en U.Gent)
Bart PEETERS (U.Gent, U.Luik en U.Antwerpen)
Stefaan VAN CROMBRUGGE (U.Gent)
Luc DE BROE (K.U.Leuven)
Filip DEBELVA (K.U.Leuven)

KnopsPublishing:
huis van vertrouwen

Anne Knops
Brenda Uytterschaut

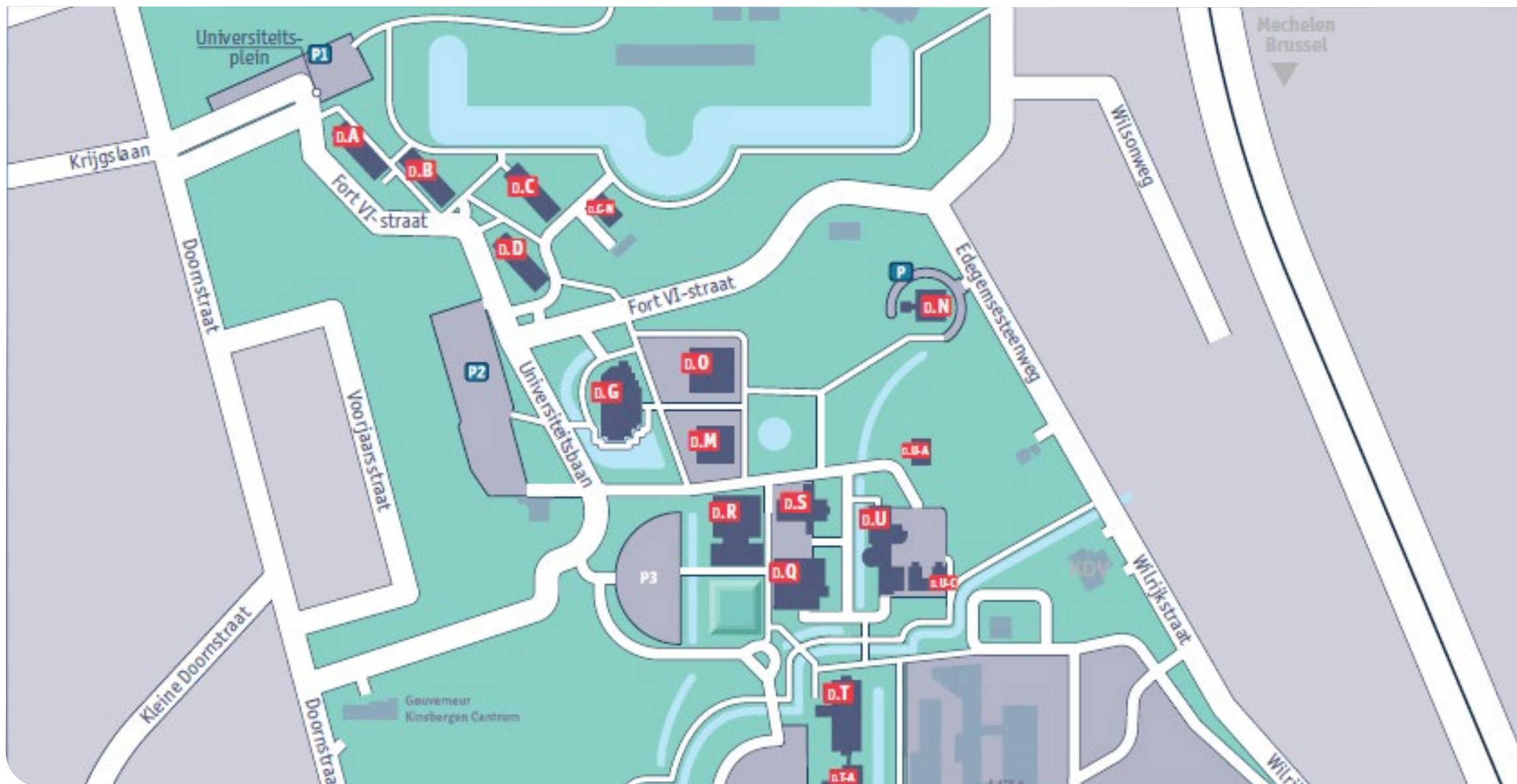
Huldeboek

1. Uitgeverij

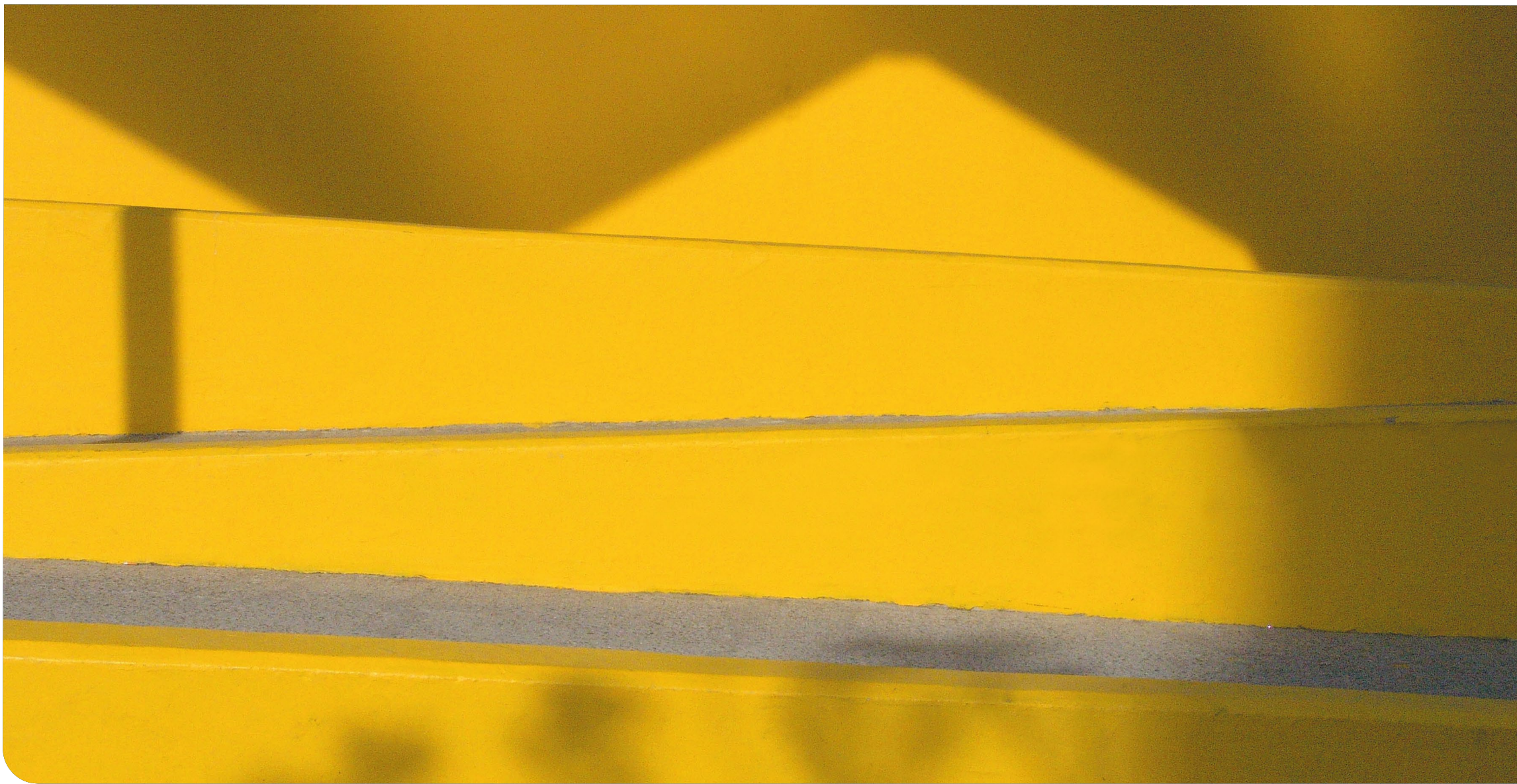
2. Titel: *Gelaagd Fiscaal Besturen*

3. Cover

4. Bijdragen

Nicole
Plets

LIBER AMICORUM

GELAAGD FISCAAL BESTUREN

LIBER AMICORUM

Nicole Plets

 KnopsBooks.com

Huldeboek

1. Uitgeverij

2. Titel

3. Cover

4. Bijdragen

Huldeboek

- **28 auteurs:**

J. Badisco, M. Bourgeois, L. Brosens, P. Cauwenbergh, M. Delanote, S. De Raedt, F. Desmyttere, K. De Troeyer, M. Ghyselen, H. Gribnau, C. Jenart, M. Klokar, T. Lauwers, M. Maus, J. Meeusen, M. Otto, B. Peeters, P. Popelier, I. Rivière, R. Smet, F. Swennen, E. Van de Velde, C. Vanderkerken, A. Van de Vijver, E. Van Dooren, M. Vervoort, S. Waeytens, K. Zee

- **24 bijdragen**

- **22 stellingen**

- **v + 643 p.**

Programma

- **16.00 uur**
Verwelkoming en inleiding
Prof. dr. Anne Van de Vijver (UAntwerpen, voorzitter ATA)
- **16.15 uur**
Autonomie en cohesie in het Belgische federale financieringssysteem.
Prof. dr. Patricia Popelier (UAntwerpen)
- **16.35 uur**
De Bijstandsrichtlijn en de Europese vestigingsbijstand: op weg naar een Europese fiscus.
Prof. dr. Mark Delanote (UGent)
- **16.55 uur**
Duurzame fiscale governance - Horizontaal toezicht als gespreide en gelaagde interactie.
Prof. mr. dr. Hans Gribnau (UTilburg)
- **17.15 uur**
La compétence exclusive de l'autorité fédérale vis-à-vis de la matière imposable des droits de succession et de donation régionalisés.
Prof. dr. Marc Bourgeois (ULiège)
- **17.35 uur**
Laudatio, voorstelling en overhandiging van het liber amicorum Nicole Plets
Prof. dr. Bruno Peeters (UAntwerpen)
- **18.00 uur**
Receptie